

РЕЦЕНЗИЯ

върху материалите за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „професор“, област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, ПН 6.4. Ветеринарна медицина, научна специалност **„Епизоотология, инфекциозни болести и профилактика на заразни заболявания по животните“**, поддисциплина **„Патология (Патологична физиология)“**, обявен от Лесотехнически университет в ДВ, бр. 18/01.03.2024 г., код на процедурата: VM - P – 0224 – 122.

Кандидат: **Доц. д-р Красимира Иванова Генова**

Рецензент: **Проф. д-р Бойчо Лазаров Биволарски**

Кратки биографични данни за кандидата

В обявения конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ се явява само един кандидат – доц. Красимира Генова. Тя е родена на 13.09.1964 г. в София. Средно образование завършва в 35^{-та} – гимназия „М. И. Калинин“ в София. Висше образование завършва през 1987 г. в Московска ветеринарна академия „К. И. Скрябин“, специалност „Ветеринарна медицина“. През 1987 г. постъпва на работа като научен сътрудник в НИПВМИИ, където последователно е завеждащ лаборатория, биотехнолог към отдел „Вирусни биопрепарати“. През 1994 г. защитава дисертация на тема: „Проучвания върху имунитета и имунопрофилактиката на респираторно-синцитиалната вирусна инфекция при телета“. През 2001 г. постъпва на работа като главен асистент в Лесотехнически университет, факултет Ветеринарна медицина. От 2008 г. е доцент. Била е заместник Декан на ФВМ, а от 05.03.2020 г. до момента е Декан на същия факултет.

Съответствие на представените документи и материали на кандидата с изискуемите съгласно Правилника на РАС в ЛТУ

Направената от мен проверка на представените документи и материали на кандидата установи, че те напълно съответстват на изискуемите в Правилника на РАС в ЛТУ.

Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата

Преподавателската дейност е с приоритетна роля в комплексната оценка на всеки университетски преподавател. В тази връзка и на базата на представената служебна бележка ще отбележа, че доц. Генова има 23 годишен педагогически стаж във факултета. През този период тя провежда практични и семинарни занятия по дисциплините: Патология (Патологична физиология); Имунология; Молекулярна биология; Работа с лабораторни животни. Организация на експеримента и хуманно отношение към животните и Биохимия, както на български, така и на английски език. Ще посоча и факта, че тя провежда и лекционен курс по посочените по-горе дисциплини, като ежегодно изпълнява изискуемата натовареност на практичните и лекционните курсове.

Доцент Генова проявява голяма упоритост, находчивост и старание при провеждане на учебния процес. Тези качества я правят уважаван преподавател както от колектива на катедрата, така и от студентите. Тук е мястото да отбележа, че познавам доц. Генова още от времето на студентските ѝ години. Личното ми мнение е, че тя умее да организира, ръководи и контролира на високо ниво учебната и научноизследователска дейност. Доказателство за това е и факта, че тя ръководи факултета вече втори мандат. Проявява висок професионализъм и академичност, както и толерантност, етичност и уважение към своите колеги и студенти. Притежава умения за работа в екип, добра комуникативност, качества, които позволяват търсене и преследване на новаторски идеи и осъществяване на поставените цели в областта на ветеринарната медицина. Всичко това ми дава основание да поставя много добра оценка на учебно-преподавателската дейност на доц. Генова.

Оценка на научната, научно-приложната и публикационната дейност на кандидата

От анализа на обобщената справка за участие в проекти е видно, че доц. Генова е взела участие общо в 29 проекти, от които 25 научноизследователски и 4 образователни. Била е ръководител на 5 научноизследователски проекта, а в останалите е участвала като член на работните колективи. Всичко това свидетелства за много добро включване на кандидата и активно участие в изпълнение на целите и задачите на проектите.

Характеристика на публикуваните научни резултати

В конкурса за „професор“ доц. Генова представя след първата хабилитация общо 63 публикации, 1 монография и 1 учебник по патофизиология (под печат). Много акуратно и почтено авторът ги описва като: 3 самостоятелни работи, 13 с един съавтор, 11 с двама съавтори и 36 с трима и повече съавтори. Публикациите са в 35 научни списания, от които 6 в списания с импакт фактор или SJR, в чуждестранни реферирани извън Web of Science и Scopus – 7, в български, реферирани в Web of Science и Scopus – 14 и в български, реферирани извън Web of Science и Scopus – 8.

Публикации в сборници от научни форуми са 28 броя. Ще отбележа, че броят на научните публикации е напълно достатъчен, дори надхвърля броя на изискуемите.

Основните научни принципи на доц. Генова са представени в няколко основни направления:

1. Инфекциозна патология при преживни животни, свине и зайци – направен е анализ на рисковите фактори и някои основни етиологични патогени в BRDC. Доказан е по-силен Т-клетъчен имунен отговор при агнета, аплицирани трахеално с ваксинален щам на BRSV в сравнение с подкожната ваксинация. Доказана е динамика на антитела след ваксинация срещу ензоотичната пневмония при свинете. Проведен е анализ на разпространението на миксоматозата по зайците и е обоснована необходимост от ваксинация. Разработен е специфичен и чувствителен латекс – аглутинационен тест за доказване на вируса на хеморагичната болест по зайците. Проследена е динамиката на въздействие и е доказана безвредността на атенуиран ваксинален щам на миксома вирус върху концентрацията, подвижността и скоростта на заешки сперматозоиди. Освен това са проследени макроскопските и патохистологичните промени по кожата и във вътрешните органи след експериментално индуцирана инфекция с теренен изолат на вируса на миксоматозата по зайците.

2. Използване на заместители на нутритивните антибиотици в животновъдството – проучен е ефектът на билкови растения (лайка и мащерка) върху продуктивните качества на месото при агнета, както и комбинация от мащерка и мента върху растежа на пилета-бройлери. За първи път е проследен ефекта на български експериментален цинков метионат в сравнение с цинков сулфат върху хематологични показатели и на фактори на естествената устойчивост при плъхове и прасета. Българският експериментален цинков метионат има имунорегулиращ ефект при плъхове и свине. При

експеримент върху 200 пилета – бройлери е доказано, че 1% лайка и 1% розмарин, добавени към фуража могат да се считат за потенциални стимулатори на растежа при птиците.

3. Роля на микотоксините в имунната реактивност – при изследване на влиянието на фумонизин В₁ върху хуморалния имунен отговор на пилета-бройлери е установено, че концентрацията на общия протеин и албумин намалява, а първичният антитялов отговор, е потиснат.

4. Влияние на пол, порода, сезон и възраст върху имунния статус на птици и животни – установени са значителни разлики в пролиферативната активност на лимфоцитите на кочове от породите Каракачанска и Медночервена шуменска.

5. Генетични маркери – проведен е подробен анализ на генетичната структура на овце. При определяне на честотата на поява на алелите на гена MSTN в породите меринос и кавказки меринос е доказано, че екзон 3 MSTN овчи ген, е мономорфен за двете изследвани стада от породите мериносови. Извършено е изследване и идентифициране на полиморфизма в ABCG2 гена, който е свързан с производството на мляко при три породи, отглеждани в България – асканийски меринос, кавказки меринос и карнобатски меринос. Геномната ДНК е извлечена и генотипите са оценени чрез PCR амплификация, използвайки специфичен набор от два праймера. Освен това е направен системен обзор за гена, който е отговорен за синтеза на протеина миостатин, регулиращ растежа на мускулите.

6. Проблеми в денталната медицина – установена е степента на апикално проникване при коренови канали, obtурирани с адхезивни каналопълнежни средства. Проучена е чувствителността на кариесогенни микроорганизми към три-, дву- и едностъпкови адхезивни системи, като се използва total etch и self-etch подхода. Чувствителността на изследваните микроорганизми (*Str. mutans* и *Lactobacillus acidophilus*) е най-силна към total etch и self etch системи за праймерите (най-висока стойност за Optibond TM FL Prime). Като цяло чувствителността на *Lactobacillus acidophilus* към тестваните адхезивни системи е по-слабо от тази на *Str. Mutans*.

Представените научни работи са оформени с цялостен завършен вид и свидетелстват за задълбочени познания, забележителен опит и умения при представяне и анализа на получените резултати. За отбелязване е и фактът, че по-голямата част от

представените работи имат научно-приложен характер, тъй като в тях се предлагат конкретни препоръки в животновъдната и ветеринарномедицинската практика.

Представената монография на тема: „Респираторен болестен комплекс при говедата“ включва 136 машинописни страници с 19 фигури и 11 таблици. Литературните източници са съвременни и са общо 421 броя. Респираторният болестен комплекс при говедата (Bovine Respiratory Disease Complex – BRDC) е многофакторен, полиетиологичен синдром, наблюдаван при телета и млади говеда. Заболяването е сериозен здравен и икономически проблем. В монографията са представени основите на епидемиологията, клиниката и профилактиката на респираторния болестен комплекс при говедата. Богатата литературна справка и собствените изследвания на автора позволяват разглеждането на механизмите на развитие и взаимодействие на етиологичните агенти, както и въпросите на превенцията и контрола на респираторния болестен комплекс при говедата. Отбелязано е, че въпреки постиженията на профилактиката и лечението на болестния комплекс при говедата, заболяемостта и смъртността са нараснали през последните 20 години. Авторът стига до извода, че много от известните рискови фактори, а не липсата на подходяща терапия, са най-важните причини за увеличаване честота на респираторния болестен комплекс във фермите.

Представените от доц. Генова научни работи са цитирани в над 60 наши и чуждестранни литературни източника.

От всичко написано до тук ще отбележа, че научната продукция на доц. Генова е много добре представена, поради което давам положителна оценка на нейната научно-изследователска дейност. В този ред на мисли ще отбележа, че тя има завидно участие в научни форуми. Обобщената справка сочи за участие общо в 46 научни форуми, от които в 4 национални и 42 международни.

Критични бележки и препоръки

Независимо от силата на аргументите, свързани с положителното ми становище към научната продукция на кандидата, ще си позволя да посоча следните бележки и препоръки, които не трябва да бъдат третирани като несъгласие от моя страна за цялостната му научна и преподавателска дейност:

1. В справката за научни приноси много обстойно са описани основните направления. Би могло някои от направленията да се обединят, което ще даде още по-ясна представа за многогодишната научноизследователска дейност на кандидата.
2. Запознавайки се с научната тематика на кандидата, препоръчвам на същия да продължи изследванията по проблемите на основните направления в неговата научноизследователска дейност.

Заклучение

Обобщавайки изложеното до тук ще отбележа, че доц. Генова отговаря напълно на изискванията за избор на академична длъжност „професор“, посочени в Закона за развитие на академичния състав в Р България. Комплексната ми оценка за кандидата, е положителна. Всичко това ми дава основание да предложа на уважаемите членове на Научно жури да гласуват „За“ избирането на доц. Красимира Иванова Генова на академична длъжност „професор“ в област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, ПН 6.4. Ветеринарна медицина, научна специалност „Епизоотология, инфекциозни болести и профилактика на заразни заболявания по животните“, по дисциплина „Патология (Патологична физиология)“ в Лесотехнически университет София.

20.05.2024 г.

Стара Загора

Рецензент

/проф. д-р Б. Биволарски/